

HET VEELKLEURIG AZIATISCH LIEVEHEERSBEESTJE

Harmonia axyridis

Het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje, *Harmonia axyridis*, is afkomstig uit zuidoost-Azië en bestaat in vele kleurschakeringen. Door die meerdere kleurvariaties wordt in eerste instantie vaak gedacht dat het om verschillende soorten gaat, maar niets is minder waar.

Zoals vaak gebeurt bij het ondoordacht uitzetten van exotische soorten, blijkt nu dat de aanwezigheid van het Aziatisch Lieveheersbeestje een aantal neveneffecten met zich mee brengt en negatieve gevolgen heeft voor de inheemse soorten.

HOE IS DE SOORT HIER GERAAKT?

Het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje werd doelbewust uitgezet in ons land als biologische bestrijder van bladluizen in serres en tuinen. Iedereen kon de diertjes kopen bij gespecialiseerde firma's. Niet alleen in Europa, maar ook in de Verenigde Staten heeft de soort zich sindsdien succesvol kunnen vestigen in de vrije natuur.

De eerste waarneming in ons land dateert van september 2001 in de omgeving van Gent. Sinds het najaar van 2002 is de soort zich tegen een duizelingwekkend tempo gaan voortplanten. In het begin bleven de waarnemingen nog beperkt tot grote steden zoals Brussel, Antwerpen, Gent en Leuven. Vandaag heeft het heel België gekoloniseerd. In twee jaar tijd is het de meest verspreide soort in de Brusselse groene ruimten geworden.

IDENTITEITSKAART

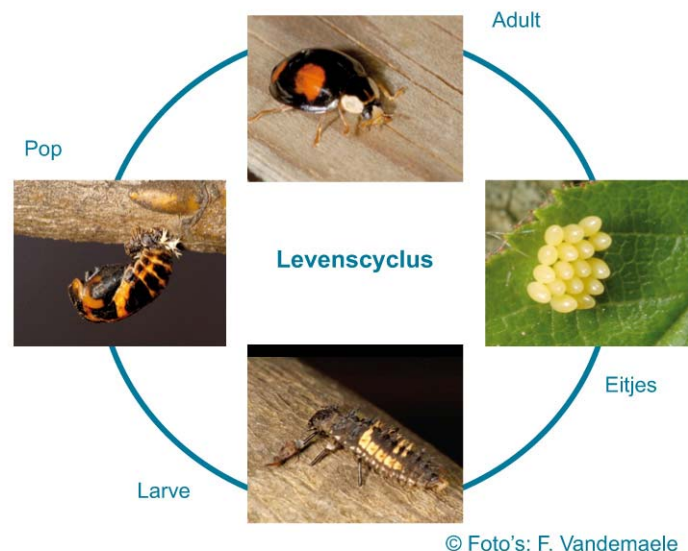
- **Classificatie** : Coccinellidae (familie) – Coccinellinae (subfamilie) – Harmonia (genus)
- **Korte beschrijving** : het Aziatisch lieveheersbeestje is tussen 5 en 8 mm lang. Het is één van de grootste soorten van lieveheersbeestjes die in België waarneembaar zijn. In volwassen toestand komen ze in veel kleuren voor. Er zijn twee hoofdvormen: zwart met 2 of 4 rode stippen en rood met een variabel aantal zwarte stippen.
- **Niet-inheemse soort**
- **Statuut in Brussel**: algemeen
- **Juridisch statuut** : niet-beschermd
- **Verwante soorten** : het Harlekijn Lieveheersbeestje, *Harmonia quadripunctata*, dat een inheemse soort is.

LEVENSWIJZE

Zoals alle lieveheersbeestjes overwintert het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje als volwassen kever. Ze verschuilen zich in groep in gebouwen, spleten ... De diertjes paren in de lente. Eitjes worden in pakketjes afgezet nabij een voedselbron. De larve die hier uitkomt ziet er volledig anders uit dan de volwassen lieveheersbeestjes. De larven ontwikkelen zich in vier verschillende fases tot een pop. In dit stadium zijn de kevers bewegingloos vastgehecht aan het gebladerte. Na enkele dagen komen dan de volwassen lieveheersbeestjes tevoorschijn en de cyclus kan herbeginnen.

Binnen eenzelfde jaar kunnen meerdere generaties voorkomen. De lieveheersbeestjes voeden zich met bladluizen of andere insecten met een week lichaam. In de herfst wordt hoogwaardig voedsel (vb. bladluizen) schaars. Dan schakelen de diertjes vaak over op fruit en kan je ze massaal vinden in boomgaarden en tuinen. Hoewel het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje haast in alle habitats aangetroffen wordt, is het toch eerder een boombewonende soort. Het lijkt echter de voorkeur te geven aan loofbomen, waarin vaak meer geconcentreerde hoeveelheden bladluizen zitten (esdoorn, linde of eik).

ECOLOGISCHE ROL

Lieveheersbeestjes zijn natuurlijke insecticides. Deze geduchte predatoren voeden zich met grote hoeveelheden bladluizen. De larven, die soms nog vraatzuchtiger zijn dan de volwassen exemplaren, kunnen tot 150 bladluizen verslinden! Ze voeden zich ook met schildluizen en kleine insecten. Sommige soorten zijn gespecialiseerd en eten slechts ofwel bladluizen, ofwel schildluizen.

NEFASTE GEVOLGEN

Hoewel lieveheersbeestjes worden bestempeld als nuttige insecten, zorgt het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje voor een reeks problemen.

In de eerste plaats vormt zij een reële bedreiging voor onze inheemse lieveheersbeestjes. Naast de competitie om voedselbronnen, voedt de soort zich ook rechtstreeks met de larven van onze inheemse lieveheersbeestjes of larven van andere inheemse insecten zoals vlinders, goudogen of zweefvliegen.

De kevers kunnen daarnaast voor overlast zorgen wanneer ze met honderden, zelfs duizenden individuen samen woningen kunnen inpalmen vanaf de eerste herfstkoude in de maand oktober. Hoewel er geen gevaar is voor de volksgezondheid (geen overdracht van ziektes,

slechts occasionele gevallen bekend van allergische reacties of irritaties) en geen schade wordt aangebracht aan het interieur, kan de aanwezigheid wel als vervelend worden ervaren. Sommige groepen kunnen zeer groot zijn en de diertjes verspreiden bij verstoring een kwalijk riekende en vlekken makende afweervloeistof. Deze problemen waren te voorzien aangezien ze zich eerder voordeden in de Verenigde Staten.

Een inheemse soort (het Tweestippelig Lieveheersbeestje) werd gecommmercialiseerd zonder dat zich problemen stelden zoals bij het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje. Het kweken van deze inheemse soort bleek echter een minder commercieel succes.

MET HEN « SAMENLEVEN »

Vermijd het gebruik van insecticiden! De meeste insecticiden zijn schadelijk voor het milieu en voor de gezondheid. Bovendien zijn ze in dit geval onpraktisch en niet efficiënt. Voorkomen is beter dan genezen: houd ramen en deuren zoveel mogelijk gesloten wanneer tijdens de herfstmaanden lieveheersbeestjes op de huisgevels worden gezien.

Wanneer het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje er toch in slaagt binnen te dringen en overlast veroorzaakt, is verwijdering door stofzuigen waarschijnlijk het beste idee. Om verwijdering van de diertjes achteraf te vergemakkelijken, kan je een nylonkous monteren in de buis van de stofzuiger. Hierin zitten de opgezogen lieveheersbeestjes gevangen. De meest diervriendelijke manier om de dieren te euthanaseren is door ze enkele uren in een bokaal in de ijskast te stoppen.

Let er altijd op dat het om de juiste soort gaat. Ook onze inheemse soorten kunnen immers binnenshuis overwinteren!

In ons land komen ongeveer een dertigtal soorten grotere lieveheersbeestjes voor. Het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje kan met meerdere soorten verward worden:

7-stippeling LHB

10-stippeling LHB

Harlekijn LHB

De verwarring is het grootst met het **Tweestippelig Lieveheersbeestje**. Deze soort heeft net als het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje een variabel kleurenpatroon en aggregeert tijdens de wintermaanden in groepen in huizen. Studies over de Brusselse bomen tonen aan dat deze inheemse soort reeds heel wat te lijden heeft van de aanwezigheid van de *Harmonia axyridis*. We kunnen de twee soorten onderscheiden doordat het Tweestippelig lieveheersbeestje kleiner is dan 5 mm, aan het typisch gekleurde halsschild en aan de zwartgekleurde poten.

Andere inheemse lieveheersbeestjes aggregeren niet tijdens de wintermaanden. Het **Tienstippelig Lieveheersbeestje** is kleiner. Het **Zevenstippelig Lieveheersbeestje** en het **Harlekijnlieveheersbeestje** zijn even groot als het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje maar het kleurpatroon op het halsschild is anders.

De determinatie is niet altijd eenvoudig aangezien vele kleurvarianties bestaan. De combinatie van vier kenmerken laat toe de soort te onderscheiden van alle andere:

- groot formaat: meer dan 5 mm;
- het halsschild (deel tussen kop en achterlijf), dat 3 typische motieven heeft : bleek met een donkere « M », bleek met een 'pootafdruk van een kat', zonder bijkomende vlekken; zwart met brede, bleke randen;
- de kleur van de onderzijde : een zwart centrum met daarrond een lichtoranje rand;
- een "deukje" aan het uiteinde van de dekschilden.

MEER INFO

- Dienst Info-leefmilieu van Leefmilieu Brussel-BIM : Tel.: 02 / 775.75.75 – info@leefmilieubrussel.be.
- Doorgeven van waarnemingen : lieveheerbeestjes@jnm.be

Herlezing : Tim Adriaens.

